

Emekli olduktan sonra munzam sandıktan ödenen emekli maaşından gelir vergisi kesintisi yapıp yapılmayacağı ve engellilik indiriminden faydalanıp faydalanılmayacağı hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	GELİR VERGİSİ KANUNU
Özelge no	E-62030549-120[61-2023]-933830
Tarih	12.07.2024

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı

Gelir Kanunları Gelir Ve Kurumlar Vergileri Grup Müdürlüğü

Sayı : E-62030549-120[61-2023]-933830

12.07.2024

Konu : Emekli olduktan sonra munzam sandıktan ödenen emekli maaşından gelir vergisi kesintisi yapıp yapılmayacağı ve engellilik indiriminden faydalanıp faydalanılmayacağı

İlgi :

İlgide kayıtlı özelge talep formu ve eki dilekçelerinizde, 23/10/1980 tarihinde Türkiye İş Bankası A.Ş.'de işe başladığınızı, işe başlama tarihi itibarıyla 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde yer alan Türkiye İş Bankası A.Ş. Mensupları Emekli Sandığı Vakfı haricinde Türkiye İş Bankası A.Ş. Mensupları Munzam Sosyal Güvenlik ve Yardımlaşma Sandığına prim ödemesinde bulunduğunuzu, 1/5/2012 tarihinde emekli olduğunuzu ve her iki sandıktan da emekli maaşı aldığınızı, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (11) numaralı bendine istinaden emekli maaşınız istisna tutarını aşan kısmından gelir vergisi kesintisi yapıldığını ayrıca, %98 oranında Engelli Sağlık Kurulu Raporunuzun bulunduğunu belirterek gelir vergisi kesintisi yapılan emekli maaşı dolayısıyla engellilik indiriminden faydalanıp faydalanmayacağınız hususunda Başkanlığımız görüşü talep edilmektedir.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun;

- "Engellilik indirimi" başlıklı 31 inci maddesinde, *"Çalışma gücünün asgarî % 80'ini kaybetmiş bulunan hizmet erbabı birinci derece engelli, asgarî % 60'ını kaybetmiş bulunan hizmet erbabı ikinci derece engelli, asgarî % 40'ını kaybetmiş bulunan hizmet erbabı ise üçüncü derece engelli sayılır ve aşağıda engellilik dereceleri itibarıyla belirlenen aylık tutarlar, hizmet erbabının ücretinden indirilir. ..."*

- "Ücretin tarifi" başlıklı 61 inci maddesinde, *"Ücret, işverene tabi ve belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerdir.*

Ücretin ödenek, tazminat, kasa tazminatı (Mali sorumluluk tazminatı), tahsisat, zam, avans, aidat, huzur hakkı, prim, ikramiye, gider karşılığı veya başka adlar altında ödenmiş olması veya bir ortaklık münasebeti niteliğinde olmamak şartı ile kazancın belli bir yüzdesi şeklinde tayin edilmiş bulunması onun mahiyetini değiştirmez.

Bu kanunun uygulanmasında, aşağıda yazılı ödemeler de ücret sayılır:

23'üncü maddenin 11 numaralı bendine göre istisna dışında kalan emeklilik, malüliyet, dul ve yetim aylıkları;

...",

- "Vergi tevkifatı" başlıklı 94 üncü maddesinde; *"Kamu idare ve müesseseleri, iktisadî kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadî işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya ziraî işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler aşağıdaki bentlerde sayılan ödemeleri (avans olarak ödenenler dahil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecburdurlar.*

1.Hizmet erbabına ödenen ücretler ile 61 inci maddede yazılı olup ücret sayılan ödemelerden (istisnadan faydalananlar hariç), 103 ve 104 üncü maddelere göre,

..."

hükümleri yer almaktadır.

Aynı Kanunun 4697 sayılı Kanunla değişik "Ücretlerde" başlıklı 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (11) numaralı bendinde, "*Kanunla kurulan emekli sandıkları ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıklar tarafından ödenen emekli, malûliyet, dul ve yetim aylıkları (506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıklar tarafından ödenen aylıkların toplamı, en yüksek Devlet memuruna (6728 sayılı kanunun 12 nci maddesiyle değişen ibare; Yürürlük 01.09.2016) çalışılan süreye bağlı olarak ödenen tutardan fazla ise aradaki fark ücret olarak vergiye tabi tutulur.) (Genel, katma ve özel bütçelerden ödenen bu nevi aylıklar dahil), hükmüne yer verilmiştir.*

Diğer taraftan, 4697 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesine göre, 7/10/2001 tarihinden önce akdedilmiş sigorta poliçelerine ait emekli ve yardım sandıklarına ödenen primler ile bu sandıklardan iştirakçilerine yapılan ödemeler hakkında, bu Kanunla değişiklik yapılmadan önceki hükümlerin uygulanacağı belirtilmiş olup Gelir Vergisi Kanununun 7/10/2001 tarihinden önceki 4369 sayılı Kanunla değişik 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (11) numaralı bendinde, "*Kanunla kurulan veya tüzel kişiliği haiz bulunan emekli sandıkları ile on yıl süre ile prim veya aidat ödenmiş olmak kaydıyla Türkiye'de kain ve merkezi Türkiye'de bulunan sigorta şirketleri ve yardım sandıkları tarafından ödenen emekli, maluliyet, dul ve yetim aylıkları (Tüzel kişiliği haiz muhtelif emekli sandıkları ile sigorta şirketleri ve yardım sandıkları tarafından ödenen aylıklar toplamı, en yüksek Devlet memuruna ödenen en yüksek ödeme tutarından fazla ise aradaki fark ücret olarak vergiye tabi tutulur.) (Genel, katma ve özel bütçelerden ödenen bu nevi aylıklar dahil);"* hükmü yer almaktadır.

Konuya ilişkin olarak 27/12/1998 tarih ve 23566 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 216 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde gerekli açıklamalar yapılmıştır.

Öte yandan, 193 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (18) numaralı bendinde, "*Hizmet erbabının, ödemenin yapıldığı ayda geçerli olan asgari ücretin aylık brüt tutarından işçi sosyal güvenlik kurumu primi ve işsizlik sigorta primi düşüldükten sonra kalan tutarına isabet eden ücretleri (Şu kadar ki, istisnayı aşan ücret gelirinin vergilendirilmesinde verginin hesaplanacağı gelir dilim tutarları ve oranları, istisna kapsamındaki tutarlar da dikkate alınarak belirlenir. Ödenecek vergi tutarı, bu suretle bulunan vergi tutarının içinde istisna tutara isabet eden kısım düşülmek suretiyle hesaplanır. İstisna nedeniyle alınmayacak olan vergi ilgili ayda aylık asgari ücret üzerinden hesaplanması gereken vergiyi aşamaz. Birden fazla işverenden ücret alanlarda bu istisna sadece en yüksek olan ücrete uygulanır.)"* hükmü yer almaktadır.

Ayrıca, 7349 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi ile 1/7/1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa ekli (2) sayılı tablonun "IV- Ticari ve medeni işlerle ilgili kâğıtlar" başlıklı bölümünün (34) numaralı fıkrasında yer alan "ücretlere ilişkin kâğıtlar" ibaresinden sonra gelmek üzere "(Bu maddenin birinci fıkrasının (18) numaralı bendinde düzenlenen ücretlerde istisna, aylık brüt asgari ücrete isabet eden kısım için uygulanır.)" şeklinde parantez içi hüküm eklenmiştir.

Konu ile ilgili olarak 27/1/2022 tarihli ve 31732 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 319 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde gerekli açıklamalar ve uygulamaya ilişkin örneklere yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen hüküm ve açıklamalara göre, 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesi kapsamında kurulan Türkiye İş Bankası A.Ş. Mensupları Emekli Sandığı Vakfı ile Türkiye İş Bankası A.Ş. Mensupları Munzam Sosyal Güvenlik ve Yardımlaşma Sandığına, 7/10/2001 tarihinden önce üye olmanız nedeniyle, 193 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (11) numaralı bendi uyarınca söz konusu sandıklardan tarafınıza yapılan ödemeler toplamı en yüksek Devlet memuruna ödenen en yüksek ödeme tutarından fazla ise aradaki fark tutarın 193 sayılı Kanunun 61, 94, 103 ve 104 üncü maddeleri uyarınca ücret olarak vergiye tabi tutulması gerekmektedir.

Buna göre, ücret olarak vergiye tabi tutulacak ödemelere, 193 sayılı Kanunun 31 inci maddesinde yer alan engellilik indirimi ile aynı Kanunun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (18) numaralı bendinde yer alan gelir vergisi istisnasının ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa ekli (2) sayılı tabloda yer alan damga vergisi istisnasının uygulanması mümkün bulunmaktadır. Ancak, vergiye tabi ücret gelirinize engellilik indiriminin uygulanabilmesi için engellilik sağlık kurulu raporunuzla birlikte İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığına başvurmanız gerekmekte olup söz konusu raporunuzun Merkez Sağlık Kurulu tarafından yapılacak değerlendirme sonucu verilecek karara göre başvuru tarihinden itibaren engellilik vergi indiriminden yararlanmanız mümkün olabilecektir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelveye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.